

»Satsa mer på beroendeforskning«

Staten tjänar pengar på människors spelberoende, men satsar »skamligt lite« pengar på beroendeforskning. Det anser en rad forskare i neurovetenskap vid Karolinska institutet.

II Vid Karolinska institutet, KI, pågår forskning kring vad som händer i hjärnan när ett beroende utvecklas. Människohjärnans belöningsystem, som ska stimulera oss till handlingar som främjar vår överlevnad, till exempel att äta eller fortplanta oss, »kidnappas« av drogen. Minnesmolekyler som aktiveras av beroendeframkallande droger orsakar långsiktiga förändringar i hjärnan.

Men detta gäller inte bara vid beroende av droger eller kemikalier. Hos den som utvecklar till exempel ett spelberoende händer samma sak i hjärnan och vi tappar kontrollen, får ett starkt sug, sätter tillfredsställelsen främst och utvecklar tolerans. Förändringen i hjärnan är långvarig och vi riskerar för alltid återfall. Detsamma gäller beroende av andra

beteenden, till exempel vid vissa ätstörningar, sexmissbruk, internetsurfande, arbetsnarkomani eller extrem konditionsträning.

– Det är faktiskt en sjukdom i hjärnan och det finns starka genetiska riskfaktorer här, säger Lars Olson, professor i neurovetenskap vid KI.

Försök på rättor

Han och hans forskarkolleger berättade om sin forskning vid ett seminarium vid KI förra veckan. Försök vid KI har till exempel visat att rättor som utvecklat ett tvångsmässigt springande i sitt hjul har ett ökat sug också efter alkohol. Och samma gener som styr begär efter droger styr också benägenhet att utveckla tvångsmässigt springande.

Forskarna vid KI anser att staten bör ta sitt ansvar och satsa mer på beroendeforskning, särskilt som staten drar in stora pengar på legala spel. Omkring 125 000 personer i Sverige anses spelberoende i någon mån, staten tjänar 5–7 miljarder kronor på spel, men satsar en-

dast 14 miljoner på beroendeforskning, enligt Lars Olson.

Hans kollega Johan Franck förlsår att ett nationellt beroendecentrum skapas.

– Samla alla statliga medel på ett ställe. Och avskaffa alkoholkommittén och Folkhälsoinstitutet, sa han.

Forskning av de molekylära mekanismerna behövs, anser KI-forskarna, dels för att ta fram nya läkemedel, dels för att kartlägga de genetiska riskfaktorerna. Dessutom bör staten satsa mer på information och öka kompetens i vården kring beroendefrågor och behandling, anser de.

Seminarier, som leddes av Karolinska institutets rektor Harriet Wallberg-Henriksson, var det andra i en serie som riktar sig till allmänheten. Det första handlade om sjukskrivningsproblematiken. Transplantationer blir ämnet för nästa tillfälle, i september.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Medicinsk historia begravs i arkiv

Sedan Medicinhistoriska museet stängdes i februari är dess framtid oviss. Risken är stor att museiföremålen och biblioteket begravs i arkiv som blir oåtkomliga för forskarna.

II – En följd av landstingets sparpaket, säger avgående museichefen Olof Stroh. Samlingarna skulle kunna vara kvar i museilokalen på Karolinska fram till 2009 eftersom hyresavtalet gäller så långt. Men om landstinget får tag på en ny hyresgäst dessförinnan måste föremålen bort.

Läkaren Åke Wåhlin ser en förlust för både allmänhet och forskare:

– Här kan dagens vårdkonsument, som förväntar sig bot för nästan allting och som tar smärtfri förlösning som en självklarhet, få perspektiv på sjukvården och se vilka fantastiska arbetsinsatser som gjorts under det gångna seklet för att förbättra människors liv.

– Troligen hamnar nu allt material i arkiv i Tumba. Om det ska reaktiveras om 50 år – vem vet då hur föremålen ska exponeras? I dag finns en armé av doktorer som känner väl till dessa musei-

föremåls användningsområden. All exponering på museet är ju resultatet av läkares frivilliga insatser. Dessutom finns där odontologiska samlingar.

Också läkaren Bertil Widman, före detta styrelseledamot i Medicinhistoriska vänskapsföreningen, tycker det hela är sorgligt:

– Även om museet inte är landstingets egendom borde man ta hänsyn till verksamhetens kulturbärande inslag. Att arkivera museiföremål och -bibliotek kommer att kosta uppemot 400 000 kr om året och ändå blir materialet inte åtkomligt för forskarna.

Värna om medicinhistorien syftet

Redan 1908 bildades inom Läkaresäll-

Medicinhistoriska museets samlingar riskerar att hamna i arkiv och bli otillgängligt för forskarna.

skapet en historisk fraktion i syfte att värna om medicinhistorien, men det var först på 1950-talet, efter avgörande insatser av den då nybildade Medicinhistoriska vänskapsföreningen, som ett museum kom till stånd på Åsögatan i Stockholm. Museet flyttades senare till Karolinskas område. Först på 1990-talet blev landstinget huvudman.

Irène Olsson
frilansjournalist